

Oponentský posudek na bakalářskou práci Jana Lipavského „Politizace ruských energetických dodávek na příkladu zemního plynu“

Práce se pokouší analyzovat postavení Ruska jako dodavatele zemního plynu pro Evropu. Řeší základní otázku, do jaké míry Rusko používá energetickou kartu jako politický nástroj a do jaké míry se jedná „pouze“ o ekonomickou záležitost, byť podporovanou státem.

Autor si tak položil velmi nesnadnou a široce diskutovanou otázku, kterou se zabývá, jak je správně poznamenáno, řada analytiků a policy-makerů po celém světě. Bohužel bakalářská práce neumožňuje, aby byl tento problém řešen ve své komplexnosti. Autor si sice vybral určitá dílčí témata pro analýzu (rusko-ukrajinské/běloruské a rusko-turkmenské vztahy), nicméně i v rámci textu se objevují momenty, které by bylo nutno výrazně rozšířit.

V práci především chybí analýza ruských zdrojů zemního plynu a obecně ekonomické situace v Gazpromu samotném. Někteří autoři totiž poukazují, že nehledě na stavbu plynovodů, Rusko bude mít značné problémy s jejich naplněním, a dokonce i s jejich financováním. Absence některých relativně významných změn z poslední doby je rovněž značným nedostatkem práce - mj. postrádám situaci okolo přerušení dodávek plynu z Turkmenistánu a následnému otevření plynovodu do Číny a Íránu a důsledky těchto kroků v letech 2009-2010. Mnohem hlouběji by mohla být propracována problematika Kaspického moře (s. 34), v níž autor neuvedl mj. již ratifikované rozdělení ruské, kazašské a ázerbájdžánské části Kaspického moře (kterému se brání Turkmenistánu a Írán, každý ze svých důvodů). Na druhé straně je v úvodu práce poměrně zbytečně vysvětlena procedura uskladnění a transportu ropy a plynu, o níž se lze domnívat, že ji čtenář v zásadních obrysech zná. V klíčových částech práce (zejména kapitola IV.) tak jde o často výběrové kompendium faktů, které samo o sobě sice není chybné (až na určité výjimky), nicméně nezodpovídá na klíčovou otázku práce a uvedená fakta nijak hlouběji neanalyzuje. Na některých místech se objevuje určité zmatení autora v pojmech – například Trans-Caspian Pipeline (s. 34) dosud není postaven (patrně je myšlen South Caucasus Pipeline Baku-Erzurum). A lze pokračovat dalšími drobnými faktografickými chybami. Závěr potom vyznívá tak, že Rusko sice nepoužívá energetiku jako politickou kartu, což je legitimní názor, pokud by byl podpořen argumenty z předchozího textu.

Problematický je i seznam literatury na konci práce, v níž jsou novinové články považovány z primární prameny, jakkoliv se s nimi v textu pracuje jako se zdroji sekundárními.

V rámci obhajoby se tedy nabízí celá řada v práci nediskutovaných otázek, například:

- Jaké jsou perspektivy a hrozby pro ruský plynárenský export v případě rozšíření LNG?
- Jak hodnotíte perspektivy kaspických a jiných projektů alternativních k Rusku (zejména plynovod Nabucco, ale i jiné)?
- Analýza největších konkurentů Evropy v případě nákupů ruského/kaspického/blízkovýchodního plynu a jejich možnosti.
- Bude mít Rusko dostatek plynu pro všechny plánované plynovody?

Přes uvedené nedostatky, lze konstatovat, že autor splnil nároky kladené na bakalářskou práci a může být připuštěn k obhajobě. Vzhledem k relativně slabé analytické práci však mohu práci hodnotit stupněm *dobře*.

Ve Tbilisi, 4. června 2010

Slavomír Horák

